

WYDARZENIA W OŚRODKU EDUKACYJNO - MUZEALNYM

„ŚWIĘTOKRZYSKI SZTETL” W 2018 r.

STYCZEŃ

9 stycznia - Dla Niepodległej

Symboliczne upamiętnienie marszałka Józefa Piłsudskiego, którego 150 rocznica urodzin minęła 5 grudnia 2017 r. oraz rozpoczęcie Roku Niepodległości, które świętowano w całym kraju w 2018 – temu służyły zajęcia przeprowadzone pod kierunkiem art. plastyka Wojciecha Książka. Młodzież szkolna z Zespołu Szkół w Pierzchnicy poprzez odbicie śladów własnych stóp stworzyła napis „Piłsudski”, przypomniano także powiązania marszałka Józefa Piłsudskiego ze społecznością żydowską oraz jego wypowiedzi na temat obywateli polskich pochodzenia żydowskiego.

9 stycznia – Koncert Filharmonii Narodowej dla uczniów szkół

Piosenki na każdą okazję... bo są dobre na wszystko. Koncert rozpoczynający cykl „Spotkań z muzyką” w 2018 roku.

16 stycznia – Obchody Dnia Judaizmu

Czym jest pokój, a co nim nie jest? – o tym debatowano podczas obchodzonego po raz piąty w Chmielniku Dnia Judaizmu. Obchodom w całej Polsce, organizowanym po raz 21., towarzyszy hasło: „Pokój! Pokój dalekim i bliskim!” (Iz 57, 19). Uczestnicy wydarzenia w Chmielniku, wysłuchali debaty i wzięli udział w dyskusji, skoncentrowanej wokół zagadnień pokoju, tym razem pomiędzy delegatami Judaizmu, Kościoła rzymsko – katolickiego i autokefalicznego Kościoła prawosławnego. Uczestnicy debaty: ks. Tadeusz Isakowicz – Zaleski (duchowny katolicki obrządków ormiańskiego i łacińskiego), ks. Stanisław Sadowski (Kościół rzymsko – katolicki), ks. dr Artur Aleksiejuk (autokefaliczny Kościół prawosławny), Miriam Szychowska (Gmina Wyznaniowa Żydowska w Łodzi), Włodzimierz Kac (przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Katowicach) – mówili o tradycji i sposobach rozmiękania pokoju w swojej religii. Z kolei w ramach panelu konferencyjnego, na temat „Chasydzkich wątków w Chmielniku” mówił dr Marek Maciągowski – dyrektor Ośrodka Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej. Referat pn. „Społeczność żydowska w Wodzisławiu - między kahałem, gminą, a parafią. Pokój i sąsiedztwo” - przedstawił Michał Kazimierz Nowak. Na dawnym babińcu synagogi miało miejsce otwarcie wystawy „Kościół wobec Zagłady Żydów na Kielecczyźnie”, przygotowanej przez „Świętokrzyski Sztetl”. Kuratorem wystawy jest historyk Ewa Kołomańska. – To zaledwie niewielki odcinek wciąż mało znanej rzeczywistości historycznej – mówiła. Dr Edyta Majcher – Ociesa (UJK Kielce) i dr Tomasz Domański (IPN Kielce) podsumowali dotychczasowe edycje konkursu „Nasi sąsiedzi – Żydzi”, który od tego roku przyjmuje formułę ogólnopolską. Całodzienne wydarzenie wzbogacił śpiew psalmów w interpretacji Grupy Wokalnej w składzie: Monika Cetner, Zdzisław Łakomicz, Jacek Dziubel, solo na skrzypcach w wykonaniu Marty Brzyszczyk oraz degustacja kuchni inspirowanej kulinarną tradycją sztetli, autorstwa Baru Rondo.

20 stycznia – Wolontariuszki OEM z wizytą w Pacanowie

wolontariuszki ze Szkoły Podstawowej im. S. Żeromskiego w Chmielniku – zarazem zaangażowane w wolontariat w OEM „Świętokrzyski Sztetl”, z opiekunką Anną Piekarską,

odwiedziły podopiecznych Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej *Domu Ojca Gwidona* w Pacanowie, prowadzonej przez Siostry Kanoniczki Ducha Świętego.

20 stycznia – Ferie w Muzeum

Questing (gra trenowa), w formie zabawy i zgadywanek pozwoliła lepiej poznać uczestnikom historię Chmielnika. Kolejnym punktem programu była wizyta w synagodze. Dzieci obejrzały animowaną opowieść o Golemie, uczestniczyły w grze planszowej *"Od Sztetla do Sztetla"*, podczas której poznały najważniejsze atrakcje miast przedwojennej Kielecczyny. Ponadto chętnie zapoznały się z wystawą ekspozycją i multimediami w muzeum.

28 stycznia – Koncert Michała Steciaka oraz występ Kameny

Odbył się wyjątkowy koncert: muzyki inspirowanej operą włoską lub wprost z niej zaczerpniętej, w wykonaniu Michała Steciaka (tenor liryczny), połączony z pokazem tańca Zespołu Tanecznego „Kamena”, istniejącego od 2003 roku przy Gimnazjum im. gen. K. Tańskiego w Chmielniku. Zespołem kieruje Iwona Olech – Urban. W jego wykonaniu goście wydarzenia usłyszeli m.in. „Una furtiva lagrima”, „O sole mio”, „You raise me up”, „La donna e' mobile”, „Funiculi funicula”, „Nessun dorma”, „Time to say goodbye” i wiele innych utworów, dobrze rozpoznawalnych przez publiczność.

Luty

6 lutego - Koncert „Mali Czarodzieje” w wykonaniu Filharmonii Narodowej

Z okazji przypadającej w 2018 r. setnej rocznicy odzyskania niepodległości bohaterem koncertu był Ignacy Jan Paderewski – kompozytor, pianista, mąż stanu i pierwszy premier niepodległej Polski. Podczas koncertu przedszkolaki zapoznały się z utworami Ignacego Jana Paderewskiego, pieśnią góralską *"W murowanej piwnicy"*, tańcem ludowym *"Krakowiakiem"* oraz z budową instrumentu smyczkowego – skrzypcami.

10 lutego – koncert Chóru Antidotum

Zakończenie karnawału w synagodze, ze wspólnym śpiewaniem pieśni biesiadnych, powstańczych i in. Repertuar koncertu zbudowany był z kilku bloków: sakralnego, nawiązującego do elementów wspólnych w tradycji judaistycznej i chrześcijańskiej, ludowego, do standardów światowych i wątków historyczno – patriotycznych. Chórzyści zaprezentowali utwory, które zaledwie przed kilkoma dniami mieli okazję zaśpiewać w Izraelu, w kibucach, w miejscach kultu, czy ad jeziorem Genezaret.

Marzec

4 marca – YAGA – z koncertem Barbary i piosenki francuskiej

Z lirycznym, nastrojowym repertuarem wystąpiła artystka krakowska Yaga Kowalik, z towarzyszeniem akordeonisty Walentyna Dubrowskiego.

Klasyka muzyki francuskiej – utwory Edith Piaf, Juliette Greco, Charlesa Aznavoura oraz scenografia, przeniosły słuchaczy w świat kafejek nad Sekwaną, pod parasole na uliczkach Paryża.

6 marca – Obchody Europejskiego Dnia Pamięci o Sprawiedliwych z udziałem przedstawicieli gminy Chęciny i gminy Kije. Spotkanie z delegatami Sprawiedliwych z ww. miejscowości. Prezentacja reżysera Bogdana Słupczyńskiego

Spotkanie z cyklu Nasi Sprawiedliwi. Swoj dorobek w zakresie upamiętniania Sprawiedliwych, wiedzy o nich, troski o pamięć o tych osobach i ich rodzinach – zaprezentowały gminy Chęciny i Kije. W programie wystąpienia i prezentacje uczniowskie, prelekcje, filmy amatorskie oraz spotkanie z przedstawicielem kieleckiej Delegatury IPN. Ponadto gościem spotkania był Bogusław Bogdan Słupczyński – aktor, reżyser, pedagog, twórca Cieszyńskiego Studia Teatralnego, realizator projektów społeczno – kulturalnych na polsko –ukraińskim pograniczu.

13 marca - Koncert Filharmonia Narodowa „Za rogałką grand zabawa!” dla dzieci

Koncertem „Za rogałką grand zabawa!” artyści zabrali dzieci w podróż do najważniejszych miast kresowych II Rzeczypospolitej: Wilna i Lwowa, przez ulice miast, podwórka czy dworce. Miejsca te stanowiły swoisty tygiel kultur – kresowej, wiejskiej i miejskiej, a nawet ulicznej i salonowej.

Kwiecień

6 kwietnia – Młodzież chmielnickich szkół uczestniczyła w spotkaniu poświęconym bezpieczeństwu na drogach i błędom, jakie popełniają kierowcy. Spotkanie przepełnione wymownymi przykładami, poruszającymi wyobraźnię i wrażliwość prezentacjami oraz materiałami filmowymi – poprowadził aspirant Mariusz Bednarek z Wydziału Ruchu Drogowego w Kielcach.

20 kwietnia - Stoisko Chmielnika podczas Targów Agrotavel w Kielcach

Setki osób odwiedzało chmielnickie stoisko podczas Targów Agrotavel&Activ Live, zorganizowane pod egidą LGD Białe Ługi. Tym razem OEM Świętokrzyski Sztetl i KGW ze Zrecza Chałupczańskiego wspólnie przypomnieli tradycje żydowskie przez wieki obecne na terenie dzisiejszej gminy Chmielnik.

Z pomocą uczniów ze Szkoły Podstawowej im. Stefana Żeromskiego w Chmielniku powstały żywe obrazy - „Pomarańczarka” i „Modlący się Żyd”, były zabawy i gry z ulic dawnego sztetla oraz potrawy inspirowane tradycją kuchni żydowskiej, m.in. szabatowy czulent, sałatki, drożdżowe wypieki. Częstowano żydowska macą i... chmielnickim (ekologicznym) czosnkiem.

25 kwietnia - koncert Filharmonii Narodowej „Pół żartem pół serio”

Koncert filharmoniczny pt. "Trzej Muszkieterowie" (operetka) z udziałem uczniów ze szkół podstawowych z Piotrkowic, Jarząbek i Balic.

28 - 29 kwietnia - Prezentacja Gminy Chmielnik podczas III Świętokrzyskiego Festiwalu Smaków

Gminę Chmielnik reprezentował OEM Świętokrzyski Sztetl, który we współpracy z KGW ze Zrecza Chałupczańskiego, Kotlic i Śładkowa Małego oraz z pomocą wolontariuszy i młodych artystów, wyczarował klimat dawnego przedwojennego sztetla. Były u nas tzw. żywe obrazy inspirowane malarstwem z motywami żydowskimi, gra planszowa, drewniane zabawki i odtwarzane zapomniane zabawy, w które włączali się także dorośli. Zespół Kamena z chmielnickiego gimnazjum z pokazem tańców inspirowanych muzyką klezmerską, jak

zwykle wypadł na medal. Z powodzeniem na scenie zaprezentowali się artyści ze Studia Piosenki Chmielnickiego Centrum Kultury. Był żydowski nosiwoda i malownicze postaci ze świata ortodoksów, był nasz „markowy” napój z miętą i świeżym jabłkiem.

Nieocenione gospodynie z gminy Chmielnik (KGW Zrecze Chałupczańskie, Kotlice, Śladków Mały) przygotowały potrawy kuchni polsko – żydowskiej.

Współpracująca z OEM Świętokrzyski Sztetl Magdalena Majewska – autorka bloga „Smak odzyskany” wraz ze swoją ekipą przygotowała żydowski czulent z gęsiną ze sztetla oraz wątróbkę z nutą winno – miodową. Bezkonkurencyjna okazała się także kawa z nutą orientalną.

W konkursie „20 potraw na 20-lecie województwa świętokrzyskiego” KGW ze Zrecza Chałupczańskiego zostało nagrodzone za kawior po żydowsku, a Świętokrzyski Sztetl i „Smak odzyskany” – za wątróbkę z nutą winno – miodową.

Chmielnickie stoisko „Świętokrzyskiego Sztetla”, które współtworzyły wymieniane powyżej podmioty i elementy, a przede wszystkim – dzielni współpracownicy i wolontariusze – otrzymało I miejsce na Festiwalu za wystój i kreatywność.

Maj

18 maja - Dni Otwarte Funduszy Europejskich (bezpłatne zwiedzanie muzeum oraz prezentacja: Sztetl w Chęcinach i Sobkowie, z konferencją historyków: Dariusza Kaliny i Stanisława Osowskiego)

Ok. 80 uczniów z Kielc i Chmielnika, którzy podczas warsztatów muzealnych, artystycznych i poetyckich pn. „Kryształowe łzy” przywoływali atmosferę sztetla z jego modelem rodzinnym. W pracach plastycznych starano się odtworzyć rodzinne i sąsiedzkie więzi łączące w dawnych sztetlach Żydów i Polaków do II wojny światowej.

20 maja - Noc Muzeów

Bezpłatne zwiedzanie muzeum. Dla chętnych muzeum zaproponowało również projekcję słynnego musicalu "Skrzypek na dachu" opartego na książce "Dzieje Tewji Mleczarza" Szolema Alejchema.

18 maja - Kolejna szkoła na trasie naszej wystawy

Piotr Krawczyk z OEM „Świętokrzyski Sztetl” w Chmielniku przeprowadził prelekcję wprowadzającą w tematykę wystawy „Życie codzienne w dawnych Sztetlach”, która odbyła się w Publicznej Szkole Podstawowej nr 9 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Na spotkaniu z uczniami została zaprezentowana działalność OEM „Świętokrzyski Sztetl” wraz pokazem prezentacji o historii i działalności ośrodka.

22 maja - Koncert Filharmonii Narodowej „Król Midas w rękach bogów”

W ramach cyklicznych "Spotkań z Muzyką" wystąpili artyści Filharmonii Narodowej. Bohaterem współczesnej opery napisanej przez młodego kompozytora Piotra Wróbla była jedna z najbardziej rozpoznawalnych postaci z mitologii - król Midas, który zasłynął z zamiłowania do bogactwa i z tego, że przyprawiono mu ośle uszy. Nowością przedstawienia była również obsada - obok fortepianu, jak zawsze pełniącego rolę orkiestry, usłyszeliśmy złocisty puzon, symbolizujący znanego ze swoich wad mitycznego władcę.

27 maja – koncert Muzyki Filmowej dedykowany Andrzejowi Koziei w wykonaniu Trio Mosso

Z koncertem muzyki filmowej wystąpił tercet Trio Mosso. Goście - licznie zebrani na babinie synagogi - wysłuchali pięknie wykonanych aranżacji muzyki filmowej do tak znanych filmów, jak m.in.: Vabank, Władca Pierścieni, Titanic, Polskie Drogi, Noce i Dnie, Moulin Rouge, Ojciec chrzestny, Zapach kobiety, Ostatni Mohikanin i in.

27 maja - Wystawa „Marzec 1968”

Oficjalnie została otwarta wystawa pt. "Marzec 1968" wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie. W marcu 2018 r. minęła 50. rocznica rozpoczęcia największej antysemickiej kampanii w powojennej historii Polski. Wystawa przypominała przebieg wydarzeń, które doprowadziły do emigracji z kraju kilkunastu tysięcy Polaków pochodzenia żydowskiego. Autorami wystawy są: prof. Jerzy Eisler, Paweł Sasanka, Sławomir Stępień.

Czerwiec

2 czerwca – Promocja podczas projektu pn. „Kielce – Raj dla dzieci”

Skutecznie budowaliśmy atmosferę dawnych sztetli, czy raczej chmielnickiego sztetla – na kieleckim Rynku. Tym razem nasze stoisko rozłożyliśmy pod weselną chupą. Był weselny stół, dekoracje, rekwizyty i, oczywiście - para młoda z orszakem weselnym, który krążył po kieleckim Rynku. Na scenie wystąpił zespół Kamena z pokazem tańców inspirowanych muzyką klezmerską oraz soliści Chmielnickiego Studia Piosenki.. Ciekawy element stanowiły zajęcia plastyczne, inspirowane kulturą żydowską, prowadzone przez art. plastyka Wojciecha Książka, do których nie brakowało chętnych.

5 czerwca - Koncert Filharmonii Narodowej „Zaczarowany kociołek”

W OEM "Świątokrzeski Sztetl" wybrzmiał ostatni koncert Filharmonii Narodowej w sezonie 2017/18 w ramach "Spotkań z Muzyką". Podczas koncertu mali słuchacze Przedszkola z Samorządowego w Chmielniku mogli się zapoznać z magiczną i bardzo muzyczną kuchnią! Nie zabrakło też tytułowego kociołka, który swymi dźwiękami potrafił wyczarować pyszne kompozycje muzyczne i zabawy dla najmłodszych.

8 czerwca - konferencja w Łagowie "Historia i walory turystyczne Łagowa"

„Nad wszystko inne - ceń strony rodzinne” to hasło przyświecało konferencji naukowej zorganizowanej w Szkole Podstawowej w Łagowie. Konferencja zorganizowana została przez Urząd Miasta i Gminy w Łagowie wspólnie z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Łagowie z okazji przywrócenia praw miejskich dla Łagowa. OEM "Świątokrzeski Sztetl" w Chmielniku reprezentował Piotr Krawczyk, który wystąpił z referatem pt. Żydzi z Łagowa we wspomnieniach i dokumentach".

16 – 17 czerwca - Spotkania z Kulturą Żydowską – Dni Kultur

16 czerwca – w ramach wydarzenia pn. Shalom na Wspólnej, uliczki wokół synagogi przeniosły gości w klimat dawnego sztetla; był weselny orszak żydowski w wykonaniu naszych wolontariuszy, uliczna kawiarenka i smakołyki inspirowane kuchnią żydowską. Była Strefa Zabaw dla dzieci przygotowana przez chmielnicką Bibliotekę we współpracy z grupą Animacja Kama, pokazy kieleckiej drogówki oraz psa policyjnego.

Na scenie przy synagodze - odbył się finał ogólnopolskiego Konkursu „Nasi sąsiedzi – Żydzi”; dyplomy i atrakcyjne nagrody rzeczowe odbierali uczniowie z różnych stron Polski, którzy w licznej kilkudziesięcioosobowej grupie zjawili się w tym dniu w Chmielniku. Była okazja do podziękowań, podsumowań i przywoływania historii, odtwarzanej w pracach uczniowskich.

Na scenie przy synagodze odbył się także Przegląd Piosenki Żydowskiej, w którym uczestniczyli uczniowie z Szydłowa i Chęcina oraz soliści z Chmielnickiego Studia Piosenki.

A w tle trwały dawne gry i zabawy, pokazy, maszerował orszak weselny...

Za synagogą wzdłuż trasy do Domu Cienia odbył się happening plastyczny (16 i 17 czerwca) dla uczniów pod kierunkiem art. plastyka Wojciecha Książka, wpisany w stulecie odzyskania przez Polskę niepodległego bytu. Artysta z pomocą uczestników, wykorzystując symbolicznie motyw macew, przypominał „dziesiątkę” postaci Polaków i Żydów powiązanych ideą życia, tworzenia, pracy w państwie polskim oraz troski i walki o Polskę.

Popołudniowym wydarzeniem artystycznym było widowisko w wykonaniu sześciu aktorów Teatru CST pt. „Szlemiel” wg I.B. Singera, które odbyło się w Domu Kultury. A na koniec, o zmierzchu – na scenie przy synagodze zaśpiewał Berberys, zespół klezmerski z Lublina. Była Tumbalajka, Hava Nagila, Rebeka i in. znakomite wokalistki.

29 czerwca - Wycieczka do Krajna

Grupa uczniów z Chmielnika aktywnie działająca i wspierająca OEM "Świętokrzyski Sztetl" uczestniczyła w wycieczce do Parku Rozrywki i Miniatur Sabat - Krajno, który znajduje się u stóp najwyższego szczytu Gór Świętokrzyskich - Łysicy.

Lipiec

8 lipca - "Cymes w Kielcach"

"Cymes w Kielcach, czyli Śladami Kultury Żydowskiej" - wydarzenie propagujące tradycję, kulturę i historię dawnych kielczan wyznania mojżeszowego, trwało od 6 do 8 lipca 2018 r., z udziałem ziomkostwa z Izraela. Organizatorem była Fundacja Pojednanie, a Świętokrzyski Sztetl uczestniczył w niedzielnym festynie na kieleckim Rynku.

Odtworzyliśmy żydowski stół weselny z rekonstrukcją potraw, para młoda kroczyła pod chupą, a chmielnicki orszak weselny chętnie włączał się w zabawy i taneczne korowody. Dopełnieniem atmosfery chmielnickiego sztetla i żydowskich smaków był koncert zespołu "Chmielnikers", który zaśpiewał swe sprawdzone klezmerskie utwory.

13 lipca - Setki europejskich cyklistów w synagodze

Co najmniej siedmiuset cyklistów zawitało do Świętokrzyskiego Sztetla, który znalazł się na trasie XIV Europejskiego Tygodnia Turystyki Rowerowej. Rowerzyści z m.in. Francji (zdecydowana większość), Niemiec, Wielkiej Brytanii, Słowenii, Belgii oraz z Polski zwiedzali sztetl i korzystali z oferty kuchni żydowskiej. W tym roku organizatorem europejskiego zlotu cyklistów był Sandomierz. Wydarzenie zostało połączone z 67. Centralnym Zlotem Turystów Kolarzy PTTK.

Wrzesień

1 września - Nasze gry i zabawy w Skarżysku - Kamiennej

Koloryt wniesiony przez stoisko OEM Świątokrzyski Sztetl podczas Festiwalu Smaków i Kolorów w Skarżysku – Kamiennej, stanowił kontrast i przeciwwagę dla innych ofert festiwalowych. Nie brakowało chętnych, aby spróbować specjałów kuchni żydowskiej w wykonaniu KGW Zrecze Chałupczańskie, czy ochłodzić się naszą lemoniadą po żydowsku. Wspólne tańce, dreidel, malowanki, gra w gumę i nasza planszówka ilustrująca sztetle regionu, cieszyły się nieustającym zainteresowaniem.

Festiwal Smaków i Kolorów, który odbył się na Pl. Leopolda Staffa w Skarżysku – Kamiennej, towarzyszył III Międzynarodowemu Forum Inwestycyjnemu w Skarżysku – Kamiennej. Celem Festiwalu była prezentacja i promocja walorów kulinarnych i artystycznych powiatu skarżyskiego i województwa świętokrzyskiego.

15 września - Europejskie Dni Dziedzictwa pod hasłem: „Niepodległa dla wszystkich”

Wędrówka po zaułkach dawnego sztetla, panel historyczny o dziejach skautingu żydowskiego w II RP, promocja wierszy z tomiku „Jak w Arce Noego”, złożyły się na całodzienne wydarzenie pn. „Niepodległa dla wszystkich”.

Kilkudziesięciu uczniów, a wśród nich harcerze, wyruszyło pod opieką opiekunów po śladach przedwojennego Chmielnika, którego 80 procent mieszkańców przed II wojną światową stanowili Żydzi. Wyprawę, która zaowocuje wystawą w Sztetlu, poprowadził art. plastyk Wojciech Książek.

Z kolei w synagodze o różnorodności ruchów skautowych w II RP mówił Leszek Gorycki – historyk, politolog, pedagog, związany z pracownią Historii i Kultury Mniejszości Narodowych i Etnicznych przy Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie oraz dyrektor Niepublicznego LO „U Konarskiego” w Tarnowie. Integralnym punktem wydarzenia było spotkanie z poetką i poezją. Gościem Sztetla była kielczanka Zuzanna Ferenc – Warchałowska, pisarka, poetka, filolożka polska i angielska, która zaprezentowała swoje wiersze zainspirowane odkrywaniem sztetla i wielokulturowością dawnej Kielecczyny. Wiersze są zwiastunem tomiku „Jak w Arce Noego”, tomiku dedykowanego Chmielnikowi, jak w tym wierszu „Nieasymilacja”:

23 września - O Sztetlu naukowo w Opatowie

W Opatowskim Ośrodku Kultury odbyła się VII Ogólnopolska Konferencja historyków, archeologów, prawników i politologów. Patronat Honorowy nad wydarzeniem objął OEM „Świątokrzyski Sztetl”, który reprezentowała Agnieszka Dziarmaga, wygłaszając także jeden z naukowych referatów.

Konferencja składała się z dwóch części. Pierwsza poświęcona była wkładowi Opatowa i jego mieszkańców w walki i działania polityczne o niepodległą Polskę. Drugi panel nosił tytuł: „Pięćset lat osadnictwa żydowskiego w Opatowie i okolicy”. Agnieszka Dziarmaga w ramach tej części wygłosiła referat pt. „Sztetl – fenomen pamięci i niepamięci”.

25 -28 września - Dni Otwarte dla szkół – bezpłatne zwiedzanie

W ramach wrześniowego Tygodnia Otwartego prawie trzystu uczniów pierwszych klas, uczęszczających do szkół w obrębie gminy Chmielnik, odwiedziło muzeum. Uczniowie pod opieką nauczycieli i przewodników zwiedzali wystawę stałą, poznawali judaika i specyfikę obiektu, oglądali filmy i prezentacje. Gościli u nas: uczniowie SP im. Jana Pawła II w Piotrkowicach, SP im. Stefana Żeromskiego w Chmielniku wraz z oddziałem w Suchowoli

(zerówki i pierwsze klasy), Przedszkola Samorządowego w Chmielniku oraz młodzież z Zespołu Szkół Nr 3 w Chmielniku (klasa licealna).

23 września - Sztetl nagrodzony i wyróżniony w Tokarni

Premierowa impreza „Smaki jesieni”, zorganizowana 2018 r. przez Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni okazała się wyjątkowo szczęśliwa dla Ośrodka Edukacyjno – Muzealnego „Świętokrzyski Sztetl”, który zajął I miejsce w konkursie na „Najpiękniejsze stoisko”. OEM „Świętokrzyski Sztetl” zaaranżował w Tokarni szałas upamiętniający czasy wędrowania do ziemi Kanaan po ucieczce Żydów z niewoli egipskiej i mieszkania na pustyni właśnie w szałasach i namiotach. Szałas przyozdobiony różnorodnymi gałązkami oraz barwnymi dekoracjami stanowił niezwykle atrakcyjną atrakcją dla zwiedzających, a zarazem został doceniony przez jury konkursu.

Uzupełnieniem inscenizacji była możliwość skosztowania przysmaków zarówno kuchni żydowskiej, jak i polskiej, przygotowanych dla Sztetla przez niezastąpione panie z KGW Zrecze Chałpczańskie.

Październik

5 października - W rocznicę deportacji

W przeddzień 76. rocznicy deportacji chmielnickich Żydów do Treblinki wolontariusze ze Szkoły Podstawowej im. Stefana Żeromskiego w Chmielniku złożyli kamienie oraz zapalili znicze pod Drzewem Pamięci, a także na nowym cmentarzu żydowskim upamiętniając w ten sposób ofiary Holokaustu. Było to zarazem rozpoczęcie VI! Spotkań z Kinem o Żydowskich Wątkach.

10-12 października - VII Spotkania z Kinem o Żydowskich Wątkach

Spotkania z Kinem o Żydowskich Wątkach (1)

Kim był Jan Brzechwa, kiedy i dlaczego napisał „Akademię Pana Kleksa”, czego uczy nas „podróż przez Akademię” – o tym była mowa podczas pierwszego dnia Spotkań z Kinem o Żydowskich Wątkach im. Andrzeja Koziei. Znany kielecki aktor Marcin Brykczyński, z wykorzystaniem oryginalnych rekwizytów, blisko stu uczniów z Pierzchnicy, Piotrkowic i Chmielnika, zaangażował w spotkanie pod hasłem: „Za co kochamy Jana Brzechwę”.

Spotkania z Kinem o Żydowskich Wątkach (2)

Postać i dzieło życia Ireny Sendlerowej stały się motywem przewodnim drugiego dnia Spotkań. Gościem Świętokrzyskiego Sztetla były: Zofia Radzikowska z Krakowa ze Stowarzyszenia Dzieci Holokaustu i JCC w Krakowie oraz red. Marlena Płaska, dziennikarska Polskiego Radia Kielce. W dwugłosie obu Pań odżyła historia II wojny światowej widziana z odmiennej perspektywy: osoby, która jako dziecko przeżyła Holokaust, gdy wraz z mamą ukrywała się w podkrakowskiej wsi oraz dziennikarki – autorki cyklu reportaży dotyczących ukrywania i ratowania Żydów przez Polaków.

Spotkania z Kinem o Żydowskich Wątkach (3)

Wyjątkowym gościem ostatniego dnia Spotkań z Kinem o Żydowskich Wątkach (12 X 2018) był znany aktor Robert Gonera, którego filmowy debiut dotyczył wydarzeń Marca 1968, pokazanego oczami licealistów w filmie „Marcowe migdały” Radosława Piwowarskiego. Aktor, wówczas student, zagrał tam jedną z głównych ról.

Podczas spotkania z Gonera sala kinowa Chmielnickiego Centrum Kultury pękała w szwach – uczestniczyło w nim ok. 250 licealistów i gimnazjalistów z nauczycielami, m.in. z chmielnickich szkół oraz z Sobkowa i Zespołu Szkół Katolickich Diecezji Kieleckiej.

Z godnie z siedmioletnią tradycją Spotkań Robert Gonera przeprowadził z młodzieżą – z kilkudziesięcioosobową grupą na scenie, krótkie warsztaty sceniczne. Młodzi ludzie mogli się przekonać, jak trudno wypowiedzieć prostą z pozoru kwestię, czy to z mikrofonem, czy bez.

14 października – koncert „Musical w Sztetlu”

Zaproszono melomanów na koncert pt. „Musical w sztetlu” oraz na wernisaż wystawy „Był kiedyś Prosperów... Portrety Żydów zawichojskich”.

Najpiękniejsze utwory z musicali: Cat's, Evita, West side story, Skrzypek na dachu, Hello Dolly i in. wykonali artyści Filharmonii Świętokrzyskiej.

19 października - Projekt KROKUS

OEM "Świętokrzyski Sztetl" wraz z uczniami Szkoły Podstawowej im. S. Żeromskiego oraz Gimnazjum im. K. Tańskiego w Chmielniku po raz kolejny przystąpili do udziału w Międzynarodowym Projekcie Krokus.

Głównym pomysłodawcą i organizatorem projektu jest Irlandzkie Towarzystwo Edukacji o Holokauście i Żydowskie Muzeum Galicja w Krakowie.

W ramach kolejnych edycji projektu (od 2009 r.) szkoły otrzymują cebulki żółtych krokusów, które zasadzone przez uczniów jesienią, zakwitają z początkiem wiosny.

Listopad

6 listopada – ognisko niepodległościowe

OEM Świętokrzyski Sztetl kontynuując wydarzenia związane ze stuleciem niepodległości Polski, zorganizował – rajd po okolicach Chmielnika, gdzie zapisała się historia Żydów i Polaków budujących pomyślność miasta. W wydarzeniu licznie uczestniczyli uczniowie Szkoły Podstawowej im. S. Żeromskiego, w tym harcerze oraz uczniowie Gimnazjum im. K. Tańskiego.

Grudzień

2 grudnia - Spotkanie z Anną Seniuk

„Ballada o żołnierzu polskim” Bolesława Leśmiana w interpretacji Anny Seniuk, z muzyką towarzyszącą jej na pianinie Roberta Grudnia - rozpoczęła niezapomniane spotkanie w synagodze z cyklu „Człowiek jest dobry i piękny”. Goście – wybitna aktorka teatralna i filmowa, profesor sztuk teatralnych oraz kompozytor, pianista, organista, dyrektor festiwalu – stworzyli pełen nastroju spektakl osadzony w czasach odradzania się polskiej tożsamości narodowej.

17 grudnia - Sztetl podczas Dnia Odlewnika

„Ośrodek Edukacyjno – Muzealny >Świętokrzyski Sztetl< w Chmielniku jako przykład wykorzystania funduszy z RPO WŚ 2007 – 2014 oraz realizacji projektu” – na ten temat mówiła Agnieszka Dziarmaga w Maleńcu. Referat z prezentacją został wygłoszony podczas malenieckiej konferencji inaugurującej realizację projektu pn.: „Utworzenie centrum Starych Technologii Metalurgicznych i Hydroenergetycznych przy Zabytkowym Zakładzie Hutniczym w Maleńcu, poprzez rewaloryzację, udostępnienie i wykorzystanie zasobów kulturowych zabytkowego zespołu zakładu przemysłowego w działalności edukacyjnej, kulturalnej i turystycznej”.

DYREKTOR
Chmielnickiego Centrum Kultury
w Chmielniku
Malgorzata Glibyszewska